

Datum
2020-05-14Dnr/Beteckning
TSF 2020-59Handläggare
Kristofer Elo
Väg och järnväg
Enhet Trafikant
Trafikantregler

Beslut om tillfälligt upphävande av undantag om antal passagerare i bil och passagerare på flak och släp m.m.

Förslag till beslut:

Att Transportstyrelsen ska besluta följande föreskrifter:

- Transportstyrelsens föreskrifter om tillfälligt förbud mot tillämpning av undantag i samband med skolvärdning, karnevalståg eller motsvarande

Föreskriftsgruppen

Föreskriftsgruppen består av följande personer:

Gruppledare	Kristofer Elo
Sakhandläggare	Niclas Nilsson, Björn Englund
Jurist	Jonas Malmstig
Språkvårdare	Kristofer Elo
Trycksakshandläggare	Tove Andersson
Ansvarig för samverkan	Mikael Kyller

Bakgrund

Den 28 april inkom Folkhälsomyndigheten med hemställan ”Hemställan om att ta bort undantaget för studentflak i föreskrifterna (WFS 2006:69).” till Transportstyrelsen¹. Enligt Folkhälsomyndighetens bedömning bör aktiviteter som medför en höjd risk för spridning av sjukdomen covid-19 undvikas. Detta gäller även färd på så kallat ”studentflak” som inte är förenligt med myndighetens allmänna råd (HSLF-FS 2020:12) om allas ansvar att förhindra smitta av covid-19 m.m. mot smittskyddslagen.

Bestämmelserna som möjliggör färd med studentflak finns beskrivet i;

- Vägverkets föreskrifter (VVFS 2006:69) om undantag från bestämmelser om antalet passagerare i en bil och
- Vägverkets föreskrifter (VVFS 2007:108) om undantag från krav på lämplighetsbesiktning.

¹ Diarienummer TSG 2020-3977 dokumentnummer 1.

Föreskrifterna som tar upp studentflak omfattar persontransporter med fordon eller släp som normalt inte användas för persontransport. Föreskrifterna ger undantag från bestämmelserna i 5 kap. 1 § fordonsförordningen (2002:925)² och bestämmelserna om antalet passagerare i bil i 4 kap. 6 § trafikförordningen (1998:1276).

Knäckfrågor, konsekvenser och andra viktiga avvägningar som gjorts

Föreskrifternas utformning

Utarbetade föreskrifter upphäver möjligheten till att anordna studentfirande med studentflak och motsvarande. Föreskrifterna motiveras genom Folkhälsomyndighetens hemställan om att det är nödvändigt att ta bort undantagen som möjliggöra firande med studentflak samt genom de uppgifter som har framkommit i samband med samverkan mellan Transportstyrelsen och Folkhälsomyndigheten. Transportstyrelsen saknar förutsättningar att göra en egen analys av huruvida detta är en lämplig smittskyddsåtgärd, utan förlitar sig på expertmyndighetens bedömning och att den är förenlig med smittskyddslagen (2004:168). Grunden för vår åtgärd är således den analys Folkhälsomyndigheten gör av att föreslagen reglering är en nödvändig åtgärd för att förhindra smittspridning.

Vilka fordon omfattas av förändringen?

De två författningarna VVFS 2006:69 och VVFS 2007:108 omfattar tillsammans de fordon och släp eller efterfordon som generellt användas vid skolavslutningar (studentfiranden), karnevaler och motsvarande. 4 § i VVFS 2006:69 omfattar själva fordonen – personbilar eller lastbilar – som kan användas för tillfälliga persontransport på flak eller motsvarande. VVFS 2007:108 omfattar släp eller efterfordon som kan användas för tillfälliga persontransporter. Att endast förbjuda tillämpningen av undantaget i VVFS 2006:69 medför att det fortfarande skulle gå att använda dragfordon med släp eller efterfordon för tillfälliga persontransporter vid till exempel skolavslutningar med studentflak.

Föreskrifterna i författningen VVFS 2006:69 som är relaterat till studentfirande finns i 4 § och omfattar fordonskategorin bil som är utrustad med flak. Bil finns definierad i lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner. Eftersom det gäller bilar med flak så medför det att vi bedömer det som att de fordon som främst omfattas är lätta och tunga lastbilar med flak samt personbil klass 1 med flak.

² Motsvaras av 5 kap. 1 § i den nu gällande fordonsförordningen (2009:211)

De fordon som omfattas av författningen VVFS 2007:108 är släpvagnar eller efterfordon som dras av bil, traktor eller motorredskap. Bestämmelserna omfattar även lastbil i yrkesmässig trafik. Exempel på fordon som kan omfattas är traktorer som drar släp eller efterfordon för att tillfälligt transportera passagerare som vid studentfiranden eller motsvarande.

Varför omfattas även karnevalståg och motsvarande företeelse av upphävandet?

I Folkhälsomyndighetens hemställan nämns studentflak. Det begreppet används inte i Vägverkets föreskrifter. Det aktuella undantaget i 4 § VVFS 2006:69 och VVFS 2007:108 avser skolavslutning, karnevalståg eller motsvarande. Skälet till detta är att transporter av passagerare på flak till lastbilar, släpvagnar eller efterfordon som dras av traktor motorredskap eller lastbil sker även i andra sammanhang än i samband med skolavslutning. Exempel på detta kan vara i samband med firande av valborgsmässoafton eller midsommarafton, marknader, barnensdag-firande och liknande. Vi bedömer att samma förhållanden som enligt Folkhälsomyndigheten kan bidra till smittspridning kan råda även i dessa andra sammanhang samt att det skulle kunna bidra till tolkningssvårigheter om förbudet att tillämpa undantaget endast skulle avse skolavslutning.

Konsekvenser av de föreslagna bestämmelserna

De föreslagna föreskrifterna kommer att påverka personer och verksamheter i samhället, de som bedöms påverkas mest är de studenter som ska fira sin skolavslutning och de aktörer som kommer att hjälpa till med fordon vid firandet.

Hur kommer studenter att påverkas?

Genom att möjligheten till att använda studentflak tas bort så kommer de elever som tar studenten under våren och sommaren inte ha möjligheten att fira med korteger med studentflak. Vi hoppas att studenterna finner andra sätt att fira sin student som ligger i linje med Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om allas ansvar att förhindra smitta av covid-19 m.m.

Det finns en risk att aktörer inte går med på att betala tillbaka pengar till studenter vid avbokning. Enligt Konsumentverket bör studenterna ha rätt till en återbetalning och även Sveriges Åkeriföretag menar att företag bör återbetala pengar för inställda studentfiranden med studentflak. Detta borde medföra är att majoriteten av studenterna som kommer att avboka sina firanden med studentflak inte kommer att drabbas av några större negativa ekonomiska konsekvenser på grund av föreskriftsförslaget. De kommer dock omfattas av vissa negativa administrativa uppgifter i och med att de

behöver avboka sina firanden. Information om hur studenterna kan gå till väga vid avbokning eller vid en eventuell tvistefråga med företag om avbokning finns på Konsumentverkets hemsida, www.hallakonsument.se.

Genom samverkan med Sveriges studentkårer har det framkommit att organisationen har förståelse för den hemställan som Folkhälsomyndigheten har lämnat till Transportstyrelsen och litar på att beslutet Transportstyrelsen fattar kommer att göra skillnad. Det är en stor sak att en hel årskull kommer att gå miste om mycket av vad som är ett traditionellt studentfirande detta år. De går miste av något som är en ritual som bekräftar gränsövergången mellan barndom och vuxenliv.³

Hur kommer transportföretagen att påverkas?

Genom att det föreslagna bestämmelserna införs så kommer de företag som erbjuder tjänster som firande på studentflak inte att kunna bedriva sin verksamhet under detta år. Att förmedla tjänsten med studentflak kan medföra en inkomst på mellan 12 000 kronor och 55 000 kronor beroende på hur många passagerare det är frågan om och vilka tilläggstjänster som väljs.

Vid en samverkan med organisationerna Sveriges Åkeriföretag och Transportföretagen har det framkommit att de anser att branschen inte kommer att påverkas nämnvärt av de föreslagna föreskrifterna. Många företag öppnar upp sin verksamhet och planering för att kunna hjälpa till vid studentfiranden. Inkomsterna från studentfiranden är inte företagens primära inkomst och firanden medför en period av minskad inkomst just på grund av att företagen vill vara med och hjälpa till under studentfirandet. I och med smittspridningen av covid-19 i samhället har företagen svårt att tillhandahålla de tjänster som de har avtalat, att behöva avstå från studentfirande kommer till viss del underlätta för företagen då de inte behöver avsätta förare eller fordon till detta utan kan tillgå dem i den redan ansträngda ordinarie verksamheten istället.

Kommer besiktningsföretag påverkas?

Transportstyrelsen bedömer att de företag som bedriver lämplighetsbesiktning av fordon inte kommer att påverkas märkbart av införandet av de bestämmelser som föreslås.

Vid en kort samverkan med Fordonsbesiktningsbranschen som är branschorganisationen för majoriteten av Sveriges besiktningsföretag framkom att de anser att sina medlemsföretag inte kommer att påverkas av de föreslagna bestämmelserna.

³ Diarienummer TSG 2020-3977 dokumentnummer 3.

Vid en snabb samverkan med Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll så fram går det att deras bedömning är att de inte kommer att påverkas i någon nämnvärd omfattning.

Hur kommer Polisen att påverkas?

Polisen bedömer att de kommer att kunna övervaka studentfiranden i samma utsträckning som tidigare och kommer inte påverkas av de föreslagna föreskrifterna mer än att de behöver informera allmänheten om de nya tillfälliga bestämmelserna.

Remiss och samverkan

Transportstyrelsen har bedömt att myndigheten inte behöver remittera dessa föreskrifter innan ikraftträdande på grund av att;

- föreskrifter som med hänsyn till dess ändamål, minskad spridning av sjukdomen covid-19, behöver komma på plats väldigt snabbt,
- är tillfälliga och
- samverkan gjordes tidigt i föreskriftsarbetet för att inhämta uppgifter från de bedömda påverkade aktörerna.

Det finns inga bestämmelser i trafikförordningen eller fordonsförordningen att Transportstyrelsen ska genomföra samråd i samband med framtagande av dessa föreskrifter. Transportstyrelsen har dock inom ramen med föreskrifterna haft samverkan med följande myndigheter och organisationer;

- Folkhälsomyndigheten,
- Polisen,
- Svenska studentkårer,
- Sveriges åkeriföretag
- Transportföretagen,
- Sveriges kommuner och regioner,
- Fordonsbesiktningsbranschen och
- Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll - SWEDAC

för att säkerställa syftet med reglering, förutsättningar för genomförande, kartlägga problem och konsekvenser.

Vi har gjort försök till samverkan med Lantbrukarnas riksförbund men har inte fått någon respons i frågan om hur de ser på föreskriftsförslaget.

Anmälningssförfarande

Notifiering av tekniska krav

Transportstyrelsens förslag till föreskrifter om tillfälligt förbud mot tillämpning av undantag i samband med skolavslutning, karnevalståg eller motsvarande behöver inte anmälas till kommissionen enligt artikel 5.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster. Förslaget innebär att möjligheten till att ytterligare passagerare får tillfälligt tas med i en bil med flak för kortare persontransporter inte kommer att vara möjligt. Det handlar således varken om tekniska föreskrifter eller föreskrifter som reglerar etablering eller leverans av e-tjänster.

Anmälan om krav på tjänster

Transportstyrelsens förslag till föreskrifter om föreskrifter om tillfälligt förbud mot tillämpning av undantag i samband med skolavslutning, karnevalståg eller motsvarande behöver inte anmälas i enlighet med direktiv 2006/123/EG om tjänster på den inre marknaden (tjänstedirektivet). Förslaget innebär att vissa undantag från trafikförordningen tillfälligt upphör att gälla. Detta medför att de normalt gällande bestämmelserna i trafikförordningen ska tillämpas även vid tillfällena som undantagen har omfattat. Nationella bestämmelser om förande av fordon som beskrivs i trafikförordningen omfattas inte av tjänstedirektivet eftersom det inte är bestämmelser som ställs specifikt på något företag som tillhandahåller tjänster utan att det omfattar alla som vistas i det nationella trafiksystemet.

Kommunikativa insatser

Resultatet av detta föreskriftsarbete kommer att publiceras på myndighetens författningssamling, ett pressmeddelande kom publiceras på myndighetens hemsida och samtliga myndigheter och organisationer som Transportstyrelsen har samverkat med i ärendet kommer att informeras om ett eventuellt beslut. Personal på Kommunikation kommer med stöd av sakkunniga på Väg och järnväg ta fram pressmeddelande och svara på mediefrågor. Ett dokument med svar till FAQ (Frequent asked questions) har tagits fram och spridas till myndighetens kundservice för att underlätta myndighetens service för medborgare. Ett dokument med svar på FAQ kommer även spridas till de aktörer som kan vara med och sprida informationen som Transportstyrelsen har tagit fram för att ge svar på olika frågor.

Övrigt

Arbetet initierades i samband med Folkhälsomyndighetens hemställan om ändringar av Transportstyrelsens författning VVFS 2006:69. I samband med initieringen beslutades om utebliven remiss – enligt avsnittet Remiss och samverkan ovan – vilket är motiverat genom att föreskrifterna behöver komma på plats väldigt snabbt och samverkan kommer att föras inledningsvis i arbetet med föreskrifterna.

Det kommer inte att upprättas någon ytterligare konsekvensutredning över de föreskrifter som föreslås än de konsekvenser som finns beskrivet i denna beslutspromemoria. Detta beror på att föreskrifterna kommer vara tillfälliga under en kortare tid. Det råder exceptionella förhållanden i det svenska samhället för tillfället i och med smittspridningen av covid-19, vilket medför att föreskrifterna behöver träda i kraft så fort som möjligt. En bedömning enligt 5 § förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning har gjorts och dokumenterats i och med denna beslutspromemoria.

Tid för ikraftträdande föreslås till den 15 maj 2020, vi kan som tidigast få dessa föreskrifter på plats till dess. Vi väljer att tidsbegränsa föreskrifterna till att endast gälla under 2020 på grunda av att smittspridningen av covid-19 bedöms vara tillfällig i det svenska samhället. Om det blir aktuellt att förlänga tiden för bestämmelserna så bedömer vi det som en rimlig tidsram för att ändra denna bestämmelse.